

Návrh rámcového zabezpečenia účasti Slovenskej republiky na akcii Európske hlavné mesto kultúry – Slovenská republika 2026

1. Stručný historický prehľad

Autorkou myšlienky pravidelne organizovať podujatie Európske mesto kultúry (ďalej len „EMK“) zamerané na zvýraznenie významu kultúry, bohatstvo rozmanitosti európskych kultúr a spájanie obyvateľov členských štátov Európskych spoločenstiev (ďalej len „ES“) je bývalá grécka ministerka kultúry Melina Mercouriová, ktorá tento návrh predložila na neformálnej schôdzke ministrov kultúry 22. novembra 1983 v Aténach v rámci predsedníctva Helénskej republiky v Rade ES (ďalej len „Rada“). Podujatie EMK bolo oficiálne spustené 13. júna 1985 prijatím uznesenia ministrov kultúry v Rade a charakterizoval ho medzivládny princíp. Historicky prvým EMK sa v roku 1985 stali grécke Atény a až do roku 2000 bolo jedno mesto z členského štátu ES, resp. EÚ po jej vzniku každoročne hosťiteľom titulu EMK. Na počesť zakladateľky podujatia sa dodnes udeľuje víťazným mestám peňažná cena Meliny Mercouriovej. Počas nemeckého predsedníctva v Rade EÚ (ďalej len „Rada“) v roku 1999 sa projekt premenoval na Európske hlavné mesto kultúry (ďalej len „EHMK“) a od roku 2001 sa viac-menej ustálil do súčasnej podoby, keď sa za držiteľov titulu EHMK začali vymenovávať dve mestá z dvoch členských štátov EÚ. Po vstupe tzv. nových členských štátov do EÚ v máji 2004 sa od roku 2009 začal uplatňovať model hosťovania titulu EHMK dvomi mestami: jedným z pôvodného a jedným z nového členského štátu EÚ. Uvedený model platí aj v súčasnosti a trvať bude do roku 2020. Nóvvum je, že v roku 2021, 2024, 2028, 2030 a 2033 sa umožňuje, aby držiteľmi titulu EHMK boli (maximálne) tri mestá: t. j. k aktuálnym dvom sa ako tretí hosťiteľ pripojí mesto z kandidátskej krajiny, potenciálnej kandidátskej krajiny alebo krajiny, ktorá je súčasťou Európskeho združenia voľného obchodu (ďalej len „EZVO“) a zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „EHP“).

2. Podrobnejší prehľad operačného rámca

Z hľadiska histórie a politického kontextu možno operačný rámec podujatia vymedziť nasledovne:

Prvá fáza existencie (1985 – 1996) mala medzivládny charakter v zmysle uznesenia ministrov kultúry prijatého v Rade 13. júna 1985. Podujatie EMK sa konalo raz ročne, nemalo vlastný legislatívny rámec a jeho cieľom bolo zdôrazniť kultúru z hľadiska histórie a súčasného vývoja, vyzdvihnúť jej spoločné prvky a bohatstvo rozmanitosti a zblížiť obyvateľov členských štátov v zmysle širšej kultúrnej spojitosti v rámci Európy. Nominované mestá navrhovali členské štáty, spravidla podľa abecedného poradia, aspoň dva roky pred začiatkom podujatia. Za organizáciu a financovanie zodpovedal príslušný členský štát, avšak vzhľadom na kultúrny rozmer mohli byť do spolupráce na príprave pridružené ďalšie členské štáty, ako aj iné európske štáty a štáty mimo Európy.

Druhú fázu (1997 – 2004) definoval pretrvávajúci medzivládny princíp a konkretizácia podmienok účasti v duchu uznesenia ministrov kultúry prijatého v Rade 12. novembra 1992. Od roku 1997 sa podujatie otvorilo aj štátom mimo rámca ES hlásiacim sa k princípom demokracie, pluralizmu, právneho štátu a ľudských práv. Určili sa tiež lehoty vymenovania

d'alších miest za EMK a presné kritériá výberu a termíny na predkladanie návrhov, čo zvýšilo informovanosť, ambície a angažovanosť miest. Začlenenie podujatia medzi hlavné kultúrne programy EÚ projekt viac zviditeľnilo a pridalo mu na príťažlivosti. Mimoriadne postavenie získal rok 2000 vzhľadom na držbu titulu EHMK deviatimi európskymi mestami súčasne (vrátane dvoch miest z budúcich nových členských štátov EÚ a dvoch z EZVO).

Tretia fáza (2005 – 2019) znamenala výrazný posun; vyššie povedomie o podujatí a záujem o účasť na ňom viedli k prijatiu prvého legislatívneho rámca: rozhodnutia 1419/1999/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o akcii Spoločenstva na podporu podujatia Európske hlavné mesto kultúry pre roky 2005 až 2019 (ďalej len „rozhodnutie 1419/1999/ES“). Od roku 2005 sa projekt stal akciou Spoločenstva s určením poradia členských štátov na hostovanie titulu EHMK v období 2005 – 2019 a zavedením formálnych kritérií európskeho rozmeru s procesmi výberu, monitorovania a hodnotenia. Hlavné postavenie získala výberová 7-členná komisia vymenovaná Európskou komisiou. Rozhodnutie premenovalo projekt na akciu „Európske hlavné mesto kultúry“, pôvodné ciele EMK však ostali identické. Nominácie na hostiteľa titulu EHMK mohli ďalej predkladať aj nečlenské štáty. Rozhodnutie 1419/1999/ES aktualizovali dva legislatívne akty:

Prvým bolo rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 649/2005/ES z 13. apríla 2005, ktoré zmenilo a doplnilo rozhodnutie 1419/1999/ES s cieľom zohľadniť pristúpenie nových členských štátov k EÚ v roku 2004 a integrovať ich v rámci oprávnenia hostovať titul EHMK na obdobie 2009 – 2019 bez toho, aby sa narušilo poradie oprávnenosti ostatných (pôvodných) členských štátov EÚ.

Druhým bolo rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1622/2006/ES z 24. októbra 2006 o činnosti Spoločenstva na podporu projektu Európske hlavné mesto kultúry na roky 2007 až 2019 (ďalej len „rozhodnutie 1622/2006/ES“), ktoré zrušilo rozhodnutie 1419/1999/ES, i keď pôvodné rozhodnutie sa naďalej vzťahovalo na mestá vymenované za držiteľa titulu EHMK na roky 2007, 2008 a 2009. Rozhodnutie 1622/2006/ES definovalo nanovo ciele projektu, zaviedlo dvojkolový proces výberového konania a posilnilo rámec a personálny profil výberovej komisie; v jej rámci členský štát získal právo nominovať 6 národných odborníkov. Pôsobnosť komisie doplnil monitorovací a poradenský rozmer určený od roku 2010 ako podporný prvok pre mestá vymenované za EHMK v období od ich vymenovania až po začiatok podujatia. Vyplatenie ceny Meliny Mercouriovej bolo podmienené splnením požadovaných kritérií a odporúčaní. Do kritérií súťaže v zmysle kategórií „Európsky rozmer“ a „Mesto a občania“ bola vložená požiadavka ohľadom trvalej udržateľnosti kultúrneho programu a súčasti programu v dlhodobom kultúrnom a sociálnom rozvoji mesta.

Štvrtú fázu, ktorá bude platná na roky 2020 až 2033, definuje nový legislatívny rámec: rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 445/2014/EÚ zo 16. apríla 2014, ktorým sa ustanovuje akcia Únie s názvom Európske hlavné mestá kultúry na roky 2020 až 2033 a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1622/2006/ES (ďalej len „rozhodnutie č. 445/2014/EÚ“) a rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1545 z 13. septembra 2017, ktorým sa mení predmetné rozhodnutie č. 445/2014/EÚ (ďalej len „rozhodnutie (EÚ) 2017/1545“). Rozhodnutie č. 445/2014/EÚ v znení rozhodnutia (EÚ) 2017/1545 aktualizuje ciele akcie EHMK, ktoré definuje ako všeobecné a osobitné. Základné vlastnosti titulu EHMK však ostávajú zachované: titul rotuje a má celoročnú platnosť v zmysle vopred dohodnutého plánu;

do súťaže o titul sa zapájajú dve mestá z dvoch členských štátov EÚ, ktoré môžu zapojiť aj svoje okolité oblasti; akcia EHMK má európsky rozmer, ktorý sa uplatňuje na kultúrny program a ktorý je v porovnaní s minulosťou ešte intenzívnejší; výberový proces akcie má dve fázy, v ktorých vedúce postavenie patrí skupine európskych odborníkov. Nové, resp. inovované vlastnosti akcie EHMK predstavujú tieto: v porovnaní s minulosťou výrazne vyšší počet kritérií uplatňovaných na prihlášky miest; precíznejšia štruktúra 6 kategórií, v rámci ktorých sú kritériá začlenené; vyššia explicitnosť a lepšia merateľnosť kritérií z hľadiska sledovaných cieľov; oprávnenie skupiny odborníkov odporučiť neudelenie titulu EHMK, ak žiadne z kandidátskych miest nespĺňa všetky stanovené kritériá; silnejšia podmienenosť vyplatenia peňažnej ceny Meliny Mercouriovej; trojmesačný časový posun platby tejto ceny v záujme motivovania mesta dodržať všetky záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v celom procese; posilnený rozmer monitorovacej funkcie skupiny odborníkov; sprístupnenie účasti pre kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny, ako aj pre krajiny EZVO, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o EHP; v stanovených rokoch 2021, 2024, 2028, 2030 a 2033; zrealizovanie hostovania titulu EHMK tromi mestami v jednom roku vzhľadom na vyššie uvedené.

Rozhodnutím č. 445/2014/EÚ v znení rozhodnutia (EÚ) 2017/1545 sa bude riadiť Slovenská republika pri organizácii akcie Európske hlavné mesto kultúry – Slovenská republika 2026. V zmysle harmonogramu bude spolu so Slovenskou republikou hostovať akciu v roku 2026 aj Fínsko.

3. Akcia Európske hlavné mesto kultúry – Slovenská republika 2026 a výberový proces v Slovenskej republike z hľadiska ďalšieho postupu

Slovenská republika (ďalej len „SR“) prostredníctvom Ministerstva kultúry SR zverejní Výzvu na predkladanie žiadostí slovenských miest do akcie Európske hlavné mesto kultúry – Slovenská republika 2026 (ďalej len „akcia EHMK – SR 2026“) najneskôr do konca decembra 2019. Povinnosť SR uplatniť uvedený postup vyplýva z legislatívneho rámca akcie EHMK na roky 2020 až 2033, ktorým je SR viazaná z titulu členstva SR v EÚ. Týmto legislatívnym rámcem je vyššie popísané rozhodnutie č. 445/2014/EÚ v znení rozhodnutia (EÚ) 2017/1545, ktoré definuje povinnosť dotknutého členského štátu publikovať výzvu najmenej šesť rokov pred rokom titulu EHMK. Výzva na podávanie žiadostí slovenských miest do akcie EHMK – SR 2026 (ďalej len „Výzva“) má svoj predpísaný formulár a určenú dobu trvania minimálne 10 mesiacov. Riadiacim orgánom, ktorý zodpovedá za postup výberu Európskeho hlavného mesta kultúry na rok 2026 v SR, je Ministerstvo kultúry SR.

Ministerstvo kultúry SR plánuje za účasti ministerky kultúry SR usporiadať v záujme všeobecnej informovanosti 17. januára 2020 tzv. Informačný deň. Cieľom Informačného dňa je sprostredkovať informácie o celom procese vymenovania príslušného mesta za víťaza akcie EHMK na rok 2026 v podmienkach SR, ako aj všetkých kritériách, ktoré sa vzťahujú na súťaž v zmysle rozhodnutia č. 445/2014/EÚ v znení rozhodnutia (EÚ) 2017/1545. Podujatie je určené najmä pre potenciálne kandidátske mestá v SR s ambíciou zapojiť sa do súťaže, ako aj pre ich predstaviteľov, zástupcov Únie miest Slovenska, zástupcov Združenia miest a obcí Slovenska, predsedov samosprávnych krajov a v neposlednom rade pre zainteresovaných predstaviteľov ústredných orgánov štátnej správy (ďalej len „ÚOŠS“). Medzi pozvanými rečníkmi, ktorí vystúpia na Informačnom dni, budú koordinátor EHMK v Európskej komisii,

riaditeľ víťazného projektu akcie EHMK – SR 2013, keď sa historicky prvým Európskym hlavným mestom kultúry v SR stali Košice, riaditeľ Fondu na podporu umenia a ďalší významní predstavitelia zo SR i zahraničia. V nadväznosti na Informačný deň usporiada Ministerstvo kultúry SR vo februári 2020 pre zainteresovaných záujemcov o účasť na súťaži osobitný seminár zameraný na odovzdanie praktických skúseností z akcie EHMK – SR 2013.

Celá akcia EHMK – SR 2026 prebieha formou súťaže medzi slovenskými mestami, ktoré môžu do účasti zapojiť aj svoje okolité oblasti. Súťaž pozostáva z dvoch fáz výberového konania – predbežného výberu a konečného výberu, resp. výberu. Organizácia prvej fázy výberu, t. j. predbežného výberu, nadväzuje na zverejnenie Výzvy, ktorá bude v podmienkach SR trvať do konca októbra 2020. Po ukončení Výzvy zorganizuje Ministerstvo kultúry SR stretnutie zamerané na predbežný výber, ktorého realizácia sa plánuje na obdobie mesiacov november – december 2020 vzhľadom na podmienku zvolať stretnutie skupiny nezávislých odborníkov (ďalej len „skupina odborníkov“) s príslušnými kandidujúcimi mestami v SR najneskôr päť rokov pred rokom titulu EHMK. Počas tohto stretnutia skupina odborníkov posúdi žiadosti všetkých miest z hľadiska požadovaných kritérií a dohodne sa na zozname miest, ktoré postúpia do tzv. užšieho výberu. Svoje závery skupina odborníkov zhrnie v správe o predbežnom výbere. Vyhodnotí v nej žiadosti všetkých kandidujúcich miest a vydá konkrétne odporúčania pre mestá v užšom výbere v záujme skvalitnenia procesu prípravy kultúrneho programu. Správu o predbežnom výbere skupina odborníkov predloží Ministerstvu kultúry SR a Európskej komisii. V zmysle usmernení Európskej komisie Ministerstvo kultúry SR a Európska komisia zverejnia správu na svojom webovom sídle najneskôr do 21 pracovných dní od uskutočnenia stretnutia zameraného na predbežný výber a vydania správy o predbežnom výbere. Ministerstvo kultúry SR správu formálne schváli a predloží v stanovenom termíne na rokovanie vlády SR príslušný materiál.

V ďalšej fáze Ministerstvo kultúry SR zverejní na účel (konečného) výberu (druhú) výzvu na predloženie doplnených prihlášok tých miest v SR, ktoré postúpili do užšieho výberu. Výzva sa zverejní na webovom sídle Ministerstva kultúry SR po zvolaní stretnutia zameraného na predbežný výber a zverejnení správy o predbežnom výbere, približne v rozpätí mesiacov december 2020 – január 2021. V zmysle podmienok legislatívneho rámca akcie EHMK mestá v režime užšieho výberu doplnia a zrevidujú svoje žiadosti podľa odporúčaní v správe skupiny odborníkov o predbežnom výbere. V medziobdobí po uzavretí druhej výzvy a pred zvolaním stretnutia o (konečnom) výbere vykoná skupina odborníkov návštevy vo všetkých kandidujúcich mestách, ktoré sa nachádzajú v užšom výbere s cieľom preveriť splnenie požadovaných kritérií a odporúčaní zo strany miest. Uzavretie (druhej) výzvy Ministerstvo kultúry SR predpokladá najneskôr koncom augusta 2021. Návštevy kandidujúcich miest plánuje Ministerstvo kultúry SR v spolupráci s príslušnými mestami vykonať najneskôr koncom septembra 2021. Zvolanie (druhého) stretnutia skupiny odborníkov o (konečnom) výbere, ktoré bude prebiehať v organizačnej zodpovednosti Ministerstva kultúry SR, sa plánuje v období koniec septembra – najneskôr prvá polovica novembra 2021. Požiadavka legislatívneho rámca akcie EHMK stanovuje, aby najneskôr do deviatich mesiacov po uskutočnení stretnutia o predbežnom výbere sa usporiadalo stretnutie o výbere, pričom dotknutý členský štát disponuje možnosťou v prípade potreby požiadať Európsku komisiu o predĺženie tejto deväťmesačnej lehoty. Ministerstvo kultúry SR v prípade potreby a v závislosti od aktuálneho vývoja využije túto možnosť. V rámci stretnutia

o konečnom výbere skupina odborníkov posúdi doplnené a zrevidované žiadosti príslušných miest a na záver procesu vydá správu o výbere spolu s odporúčaním na vymenovanie jedného slovenského mesta za držiteľa titulu EHMK v podmienkach SR na rok 2026; súčasťou správy budú aj odporúčania o ďalšom pokroku, ktorý má dané mesto dosiahnuť do roka titulu EHMK. Správu o výbere skupina odborníkov predloží Ministerstvu kultúry SR a Európskej komisii. V zmysle usmernení Európskej komisie Ministerstvo kultúry SR a Európska komisia zverejnia správu na svojom webovom sídle najneskôr do 21 pracovných dní od uskutočnenia stretnutia o výbere a vydania správy skupiny odborníkov o výbere. Ministerstvo kultúry SR správu formálne schváli a predloží v stanovenom termíne na rokovanie vlády SR príslušný materiál.

V zmysle legislatívneho rámca akcie EHMK musí SR najneskôr štyri roky pred rokom titulu, t. j. ešte pred koncom roku 2021, vymenovať jedno mesto, ktoré bude držiteľom titulu EHMK – SR 2026, a to na základe správy skupiny odborníkov o výbere. Ak príslušné víťazné mesto zapojilo do svojho programu aj okolitú oblasť, vymenovanie sa vzťahuje len na príslušné vymenované mesto. Oznámenie o vymenovaní Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva kultúry SR postúpi Európskemu parlamentu, Rade, Európskej komisii a Výboru regiónov. Rada na základe odporúčania Európskej komisie so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu a odôvodnenia založeného na správach skupiny odborníkov oficiálne vymenuje príslušné mesto v Slovenskej republike za Európske hlavné mesto kultúry na rok 2026. Podľa usmernení Európskej komisie začiatkom roku 2022, resp. najneskôr do dvoch mesiacov od oznámenia Ministerstva kultúry SR o vymenovaní zverejní Európska komisia meno vymenovaného slovenského mesta hostujúceho titul EHMK – SR 2026 v sérii C Úradného vestníka EÚ.

Bez ohľadu na vyššie uvedené platí, že legislatívny rámec akcie EHMK oprávňuje skupinu odborníkov odporučiť, aby sa v danom roku titul neudelil, ak žiadne z kandidátskych miest nespĺňa všetky kritériá. Z uvedeného pramení možnosť, že žiadne slovenské mesto nemusí po ukončení súťaže získať titul držiteľa EHMK – SR 2026, ak predmetný záver o nesplnení požadovaných kritérií prijme skupina odborníkov s poukázaním na podmienky legislatívneho rámca akcie EHMK.

V období od vymenovania príslušného slovenského mesta za držiteľa titulu EHMK – SR 2026, ku ktorému dôjde najneskôr koncom roku 2021, až po začiatok roka titulu, ktorý bude spustený začiatkom roku 2026, zohráva kľúčovú úlohu vyššie zmienená skupina odborníkov v zmysle monitorovania prípravy príslušného mesta na rok titulu a poskytovania podpory a ďalších usmernení mestu.

Skupinu odborníkov s funkciou monitorovania a poradenstva tvorí 10 odborníkov navrhnutých Európskym parlamentom, Radou, Európskou komisiou a Výborom regiónov. So zámerom monitorovania prípravy a poskytovania podpory mestu zvolá Európska komisia za účasti skupiny odborníkov a príslušného mesta tri monitorovacie stretnutia v troch časových fázach: 3 roky pred rokom titulu, 18 mesiacov pred rokom titulu a 2 mesiace pred rokom titulu. V podmienkach SR a v zmysle usmernení Európskej komisie platí, že prvé monitorovacie stretnutie by sa malo uskutočniť v októbri alebo novembri 2022, druhé v júni 2024 a tretie v októbri alebo novembri 2025. Celý proces monitorovania riadi Európska komisia, ktorej Ministerstvo kultúry SR oznámi svoje rozhodnutie, či súčasťou monitorovania

budú aj experti nominovaní za SR a tiež či Ministerstvo kultúry SR plánuje vyslať na všetky monitorovacie stretnutia svojho pozorovateľa. Po každom monitorovacom stretnutí vydá skupina odborníkov správu o monitorovaní o stave príprav a o krokoch, ktoré je potrebné uskutočniť. Príslušné mesto musí v lehote 6 týždňov pred každým monitorovacím stretnutím predložiť Európskej komisii správu o pokroku, ktorý dosiahol. Úlohou skupiny odborníkov počas monitorovacích stretnutí je zhodnotiť prípravy mesta a poradiť mu ďalší postup v záujme zostavenia vysokokvalitného kultúrneho programu a účinnej stratégie. Skupina odborníkov v rámci celého procesu vychádza z odporúčaní, ktoré sú uvedené v správe o výbere a tiež vo všetkých predchádzajúcich správach o monitorovaní. Okrem monitorovacích stretnutí môže Európska komisia v prípade potreby zorganizovať návštevy skupiny odborníkov v príslušnom meste kedykoľvek. Všetky správy, ktoré v tejto súvislosti skupina odborníkov vypracuje, Európska komisia zverejní na svojom webovom sídle. Európska komisia, okrem vyššie uvedeného, poskytuje skupine odborníkov technickú podporu, zabezpečuje koordináciu medzi Ministerstvom kultúry SR a skupinou odborníkov a v neposlednom rade v úzkej spolupráci so skupinou odborníkov vydá usmernenia v záujme pomoci pri postupoch výberu a monitorovania s ohľadom na ciele a kritériá vyplývajúce z legislatívneho rámca akcie EHMK.

Pri výkone mechanizmu monitorovania sa môže posudzovať aj spolupráca medzi mestami vymenovanými za držiteľov titulu EHMK na príslušný rok. S ohľadom na akciu EHMK 2026 ide o vyššie zmienené Fínsko, ktoré má v duchu harmonogramu pripojeného k legislatívnemu rámcu akcie EHMK povinnosť usporiadať súťaž medzi fínskymi mestami s cieľom vymenovať na záver výberového procesu držiteľa titulu EHMK – Fínsko 2026. Legislatívny rámec akcie EHMK v časti o spolupráci vymenovaných miest predpokladá, že mestá vymenované za držiteľa titulu EHMK sa budú snažiť rozvíjať prepojenia medzi svojimi kultúrnymi programami. V tomto zmysle sú reálnymi predpoklady a požiadavka aktívnej spolupráce medzi slovenským držiteľom titulu EHMK – SR 2026 a fínskym držiteľom titulu EHMK – Fínsko 2026, najmä pokiaľ ide o spoluprácu v oblasti prepojenia kultúrnych programov. Fínsko vyhlásilo svoju Výzvu na predkladanie žiadostí fínskych miest do akcie EHMK – Fínsko 2026 v úvode apríla 2019 a termín jej uzatvorenia určilo na 5. mája 2020.

Na záver celého procesu Európska komisia môže rozhodnúť o udelení peňažnej ceny Meliny Mercouriovej vo výške 1 500 000 eur pre príslušné mesto v SR, ktoré bolo vymenované za držiteľa titulu EHMK – SR 2026. Vyplatenie ceny definuje silný prvok kondicionality, keďže Európska komisia ju do konca marca 2026 vyplatí len za predpokladu, že sú k dispozícii finančné prostriedky v rámci príslušného Viacročného finančného rámca EÚ a príslušné slovenské mesto si naďalej plní záväzky, ku ktorým sa zaviazalo vo fáze podávania žiadosti, spĺňa všetky požadované kritériá v zmysle legislatívneho rámca akcie EHMK a zohľadňuje odporúčania uvedené v správach o výbere a monitorovaní. Záväzky z fázy podávania žiadosti sa zo strany príslušného vymenovaného mesta považujú za splnené, ak v programe a stratégii nedošlo medzi fázou podávania žiadosti a rokom titulu k žiadnej podstatnej zmene, a to najmä ak: a) sa rozpočet zachoval na takej úrovni, že je možné realizovať vysokokvalitný kultúrny program v súlade so žiadosťou a kritériami; b) primerane sa rešpektovala nezávislosť umeleckého tímu; c) v konečnej verzii kultúrneho programu sa zachoval dostatočne výrazný európsky rozmer; d) v marketingovej a komunikačnej stratégii a komunikačných materiáloch, ktoré vymenované mesto použilo, sa jasne odráža skutočnosť,

že akcia je akciou Únie; e) uskutočňujú sa plány monitorovania a hodnotenia vplyvu titulu na vymenované mesto.

V oboch fázach výberového procesu, t. j. v predbežnom výbere a výbere, ťažiskové postavenie zohráva 12-členná skupina nezávislých odborníkov. V nej je významne zastúpená úroveň inštitúcií a orgánov EÚ: pri nominácii 10 európskych odborníkov platí režim, že po troch odborníkov navrhuje Európsky parlament, Rada, Európska komisia a jedného odborníka navrhuje Výbor regiónov. Každá z inštitúcií a orgánov EÚ sa svojím výberom usiluje zabezpečiť v celkovom zložení skupiny komplementárnosť spôsobilostí, vyvážené geografické zastúpenie a rovnováhu pohlaví. Európski odborníci sa vymenúvajú na obdobie troch rokov; bez ohľadu na uvedené z legislatívneho rámca akcie vyplýva, že pokiaľ ide o prvé zriadenie skupiny odborníkov, Európsky parlament vymenúva svojich odborníkov na tri roky, Komisia na dva roky a Rada a Výbor regiónov na jeden rok. Európsku úroveň zastúpenia v skupine odborníkov dopĺňa národná úroveň, keď najviac dvoch odborníkov nominuje SR v súlade s vlastným postupom a po porade s Európskou komisiou. Skupina odborníkov si zvolí svojho predsedu. Všetci odborníci musia naplniť predpísané požiadavky: byť občanmi EÚ; byť nezávislí; mať bohaté skúsenosti a odborné poznatky v kultúrnom sektore, v oblasti kultúrneho rozvoja miest alebo s organizáciou akcie EHMK alebo inej medzinárodnej kultúrnej udalosti s podobným rozsahom; byť schopní venovať primeraný počet pracovných dní ročne práci v skupine odborníkov a nemať konflikt záujmov v súvislosti so žiadnym kandidátskym mestom. Úlohou skupiny odborníkov je posúdiť a vyhodnotiť predložené žiadosti vo fáze predbežného výberu a výberu, a to z pohľadu cieľov a kritérií vychádzajúcich z legislatívneho rámca akcie EHMK.

Na akciu EHMK na roky 2020 až 2033 vrátane akcie EHMK – SR 2026 sa vzťahujú všeobecné a osobitné ciele. Všeobecné ciele sú: chrániť a podporovať rozmanitosť kultúr v Európe a zdôrazňovať ich spoločné črty, ako aj zvyšovať medzi občanmi pocit príslušnosti k spoločnému kultúrnemu priestoru; posilňovať príspevok kultúry k dlhodobému rozvoju miest v súlade s ich príslušnými stratégiami a prioritami. Osobitné ciele sú: rozšíriť rozsah, rozmanitosť a európsky rozmer kultúrnej ponuky v mestách, a to aj prostredníctvom nadnárodnej spolupráce; rozšíriť prístup ku kultúre a účasť na nej; posilniť kapacitu kultúrneho sektora a jeho prepojenia s ostatnými sektormi; zvýšiť medzinárodnú popularitu miest prostredníctvom kultúry.

Na predložené žiadosti miest, z ktorých každá musí vychádzať z kultúrneho programu so silným európskym rozmerom, sa v procese posudzovania a vyhodnocovania uplatňujú kritériá v zmysle čl. 5 legislatívneho rámca akcie EHMK, ktoré sa delia do 6 kategórií „príspevok k dlhodobej stratégii“, „európsky rozmer“, „kultúrny a umelecký dosah“, „schopnosť dosiahnuť ciele“, „dosah“ a „riadenie“.

V rámci posudzovania prvej kategórie „príspevok k dlhodobej stratégii“ sa zohľadňujú nasledujúce faktory: a) skutočnosť, že v čase podania žiadosti je zavedená kultúrna stratégia kandidátskeho mesta, ktorá pokrýva akciu a zahŕňa plány na zachovanie kultúrnych aktivít po roku titulu; b) plány na posilnenie kapacity kultúrnych a kreatívnych sektorov vrátane rozvoja dlhodobých prepojení medzi kultúrnymi, hospodárskymi a sociálnymi sektormi v kandidátskom meste; c) predpokladaný dlhodobý kultúrny, sociálny a hospodársky vplyv,

ktorý by mal titul na kandidátske mesto, vrátane mestského rozvoja; d) plány monitorovania a hodnotenia vplyvu titulu na kandidátske mesto a plány šírenia výsledkov hodnotenia.

V rámci posudzovania druhej kategórie „európsky rozmer“ sa zohľadňujú nasledujúce faktory: a) rozsah a kvalita činností podporujúcich kultúrnu rozmanitosť Európy, medzikultúrny dialóg a väčšie vzájomné porozumenie medzi európskymi občanmi; b) rozsah a kvalita činností zdôrazňujúcich spoločné aspekty európskych kultúr, dedičstva a histórie, ako aj európsku integráciu a aktuálne európske témy; c) rozsah a kvalita činností, na ktorých sa zúčastňujú európski umelci, spolupráca s prevádzkovateľmi alebo mestami v rôznych krajinách, podľa okolností vrátane miest, ktoré sú držiteľmi titulu, a nadnárodné partnerstvá; d) stratégia na vzbudenie záujmu širokej európskej a medzinárodnej verejnosti.

V rámci tretej kategórie „kultúrny a umelecký dosah“ sa posudzujú nasledujúce faktory: a) jasná a ucelená umelecká vízia a stratégia kultúrneho programu; b) zapojenie miestnych umelcov a kultúrnych organizácií do tvorby a realizácie kultúrneho programu; c) rozsah a rozmanitosť navrhovaných činností a ich celková umelecká kvalita; d) schopnosť skombinovať miestne kultúrne dedičstvo a tradičné formy umenia s novými, inovačnými a experimentálnymi kultúrnymi prejavmi.

V rámci štvrtej kategórie „schopnosť dosiahnuť ciele“ sa zo strany kandidátskych miest posudzuje, že: a) žiadosť sa opiera o širokú a výraznú politickú podporu a udržateľné záväzky zo strany miestnych, regionálnych a národných orgánov; b) kandidátske mesto má alebo bude mať primeranú a životaschopnú infraštruktúru na držbu titulu.

V rámci posudzovania piatej kategórie „dosah“ sa zohľadňujú nasledujúce faktory: a) zapojenie miestneho obyvateľstva a občianskej spoločnosti do prípravy žiadosti a uskutočnenie akcie; b) vytvorenie nových a udržateľných príležitostí pre účasť širokého spektra občanov na kultúrnych činnostiach, najmä mladých ľudí, dobrovoľníkov a marginalizovaných a znevýhodnených osôb vrátane menších, pričom osobitná pozornosť sa venuje osobám so zdravotným postihnutím a starším osobám, pokiaľ ide o dostupnosť týchto činností; c) celková stratégia rozvoja publika, a najmä prepojenie so vzdelávaním a účasťou škôl.

V rámci šiestej kategórie „riadenie“ sa posudzujú nasledovné faktory: a) uskutočniteľnosť stratégie získavania finančných prostriedkov a navrhovaného rozpočtu, čo podľa okolností zahŕňa aj plány žiadať o finančnú podporu z programov a fondov Únie, a pokryje prípravnú fázu, rok titulu, hodnotenie a zabezpečenie činností spojených s odkazom akcie do budúcnosti, a plán pre nepredvídané udalosti; b) predpokladaná štruktúra riadenia a realizácie na uskutočnenie akcie, ktorá zahŕňa okrem iného nadviazanie vhodnej spolupráce medzi miestnymi orgánmi a realizačnou štruktúrou vrátane umeleckého tímu; c) postupy menovania generálnych a umeleckých riaditeľov a ich polí pôsobnosti; d) či marketingová a komunikačná stratégia je komplexná a zdôrazňuje skutočnosť, že akcia je akciou Únie; e) či realizačná štruktúra má zamestnancov s primeranými zručnosťami a skúsenosťami v oblasti plánovania, riadenia a realizácie kultúrneho programu počas roka titulu.

Po ukončení akcie príslušný držiteľ titulu EHMK – SR 2026 zodpovedá za hodnotenie svojich výsledkov v rámci roka titulu EHMK; v tejto súvislosti musí vypracovať hodnotiacu

správu, ktorú v termíne do 31. decembra 2027 zašle Európskej komisii. Európska komisia správu sprístupní na svojom webovom sídle.

V rámci celého procesu Európska komisia, okrem vyššie uvedeného, plní nasledovné funkcie: zabezpečuje celkovú súdržnosť akcie; zverejňuje všetky relevantné informácie a prispieva k zviditeľňovaniu akcie na európskej a medzinárodnej úrovni; podporuje výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi mestami, ktoré boli, sú a budú držiteľmi titulu, ako aj kandidátskymi mestami; presadzuje rozsiahlejšie šírenie hodnotiacich správ miest a získaných skúseností; zabezpečuje aj pravidelné externé a nezávislé hodnotenia výsledkov akcie v záujme spracovania všetkých hodnotiacich informácií o minulých EHMK v európskom kontexte, ich porovnaní, vyvedenia príslušných ponaučení, hodnotenia akcie ako celku a jej celkového skvalitnenia. Európska komisia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Výboru regiónov príslušné správy s návrhmi v týchto časových rámcoch: do 31. decembra 2024 počiatočnú priebežnú správu, do 31. decembra 2029 druhú priebežnú správu, do 31. decembra 2034 následnú správu.

4. Akcia Európske hlavné mesto kultúry – zhodnotenie z pohľadu vplyvov a dôsledkov

Podklady k analýze vplyvov a dôsledkov akcie EHMK v zmysle nižšie uvedeného vychádzajú z dvoch dokumentov: výsledkov z dobrovoľnej on-line konzultácie Európskej komisie s názvom „Európske hlavné mestá kultúry po roku 2019“ vykonanej v čase od 27. októbra 2010 do 12. januára 2011 s cieľom získať názor respondentov na ciele, pravidlá a postupy akcie EHMK v ďalšom období a zo záverov štúdie tematického oddelenia B Generálneho riaditeľstva Európskeho parlamentu pre vnútorné politiky, ktorá bola vypracovaná v roku 2013 v reakcii na výzvu Výboru Európskeho parlamentu pre kultúru a vzdelávanie z roku 2012. Predmetná štúdia s názvom „Európske hlavné mestá kultúry: stratégie úspešnosti a dlhodobé účinky“ bola vykonaná počas prvých siedmich mesiacov v roku 2013 s cieľom komplexne zhodnotiť dlhodobé účinky hostovania akcie EHMK a potenciálne organizačné vplyvy a vplyvy v rôznych tematických politikách.

Z výsledkov on-line konzultácie Európskej komisie vykonanej v kontexte prípravy nového legislatívneho rámca akcie EHMK po roku 2019 vyplýva, že 63 % respondentov považovalo všeobecné ciele akcie (v zmysle legislatívneho rámca platného v čase konzultácie) za úplne relevantné, zatiaľ čo 32 % ich považovalo za potrebné upraviť s ohľadom na ďalší vývoj akcie EHMK. Z pohľadu dlhodobých účinkov akcie EHMK boli za „najhmatateľnejšie“ označené: lepší medzinárodný profil a imidž mesta a dynamickejšia kultúrna scéna a za „najmenej hmatateľné“: priaznivejší názor na Európu a EÚ a sociálne začleňovanie prostredníctvom kultúry. Z hľadiska názoru na ďalšie pokračovanie akcie EHMK po roku 2019 kladnú odpoveď uviedlo 91 % respondentov. Kritériá akcie EHMK označilo 55 % respondentov za „do veľkej miery“ relevantné; v rámci dvoch kritérií týkajúcich sa kategórie „Mesto a občania“ 81 % respondentov za najväčmi relevantné označilo kritériá spojené so zapojením občanov. V súvislosti s postupmi výberu držiteľa titulu EHMK v budúcnosti sa 37 % respondentov vyjadrilo za otvorenú súťaž, 34 % za súťaž založenú na alternatívnom riešení a 25 % za chronologický princíp. Ročné trvanie titulu EHMK označilo za správne 77 % respondentov. V odpovedi na otázku, na aké územie by sa mal vzťahovať titul EHMK, 27 % respondentov uviedlo, že jedinými príjemcami titulu

EHMK by mali byť naďalej mestá, 32 % uviedlo, že oprávnenosť hosťovať titul by mali mať metropolitné oblasti a 38 % uviedlo, že možnosť byť nositeľom titulu EHMK by mala patriť regiónom. V súvislosti so znovuo tvorením účasti na akcii EHMK pre tretie európske krajiny (mimo rámca EÚ) sa takmer 60 % respondentov vyjadrilo pozitívne; súhlas s takýmto sprístupnením vyjadrilo 92 % respondentov zo štátov mimo rámca EÚ. Monitorovací mechanizmus, ktorý slúži na preverenie pokroku daného mesta od momentu jeho vymenovania za hostiteľa titulu až po rok titulu, 80 % respondentov označilo za užitočný nástroj; takýto súhlas deklarovalo 92 % z tých respondentov, ktorí uviedli, že sú alebo boli vtiahnutí do implementácie akcie EHMK; nik z opýtaných neoznačil monitorovací mechanizmus za prehnane obmedzujúci. Respondenti podporili aj myšlienku pokračovania vyplácania ceny Meliny Mercouriovej: viac než 50 % z nich navrhlo vyplácanie sumy vyššej než 1 500 000 eur ako formy kofinancovania EÚ. Pri všeobecnej charakteristike akcie EHMK vysoko prevládal medzi respondentmi názor, že titul EHMK predstavuje „jednu z najviditeľnejších a najprestížnejších iniciatív EÚ a tiež jednu z najväčších oceňovaných iniciatív zo strany európskych občanov“: takéto stanovisko zastávalo viac než 80 % opýtaných.

Zo záverov štúdie „Európske hlavné mestá kultúry: stratégie úspešnosti a dlhodobé účinky“ tematického oddelenia B Generálneho riaditeľstva Európskeho parlamentu pre vnútorné politiky vyplýva, že doterajší vývoj a účinky akcie EHMK ukazujú, že hosťovanie titulu EHMK môže pre mesto znamenať pozitívne implikácie z hľadiska vplyvu na kultúru a imidž mesta, sociálnych a hospodárskych vplyvov a vplyvov v oblasti príslušných politík.

Z pohľadu kultúry sa vyzdvihuje možnosť významných účinkov na kultúrnu vitalitu mesta, najmä pokiaľ ide o jestvujúci systém kultúry v meste a budúce plány jeho kultúrnych aktivít. Za pozitívny prínos sa označujú projekty, ktoré pokračujú aj po roku titulu EHMK, vyššia miera spolupráce, vytváranie prepojení medzi poskytovateľmi kultúrnych služieb a posilnenie kapacity a ambícií v samotnom odvetví kultúry. V mnohých EHMK býva markantným ukazovateľom pozitívnych zmien zlepšenie imidžu mesta, ktorý často z dlhodobého hľadiska vedie k zlepšeniu jeho národného a medzinárodného postavenia ako vysoko kvalitnej kultúrnej destinácie a/alebo destinácie v oblasti cestovného ruchu. Ako príklady úspešných miest v tejto oblasti sa uvádzajú napr. Glasgow 1990, Cork 2005, Stavanger 2008, Essen – Porúrie 2010, Turku 2011, Tallinn 2011 alebo Guimarães 2012. Mestá ako Glasgow 1990, Lille 2004, Liverpool 2008, Pécs 2010 alebo Turku 2011 sa evidujú ako príklady miest, ktorým sa vďaka titulu EHMK podarilo transformovať na kultúrne centrá na národnej a/alebo európskej úrovni. V súvislosti s rozmachom digitálnych platforiem a sociálnych sietí a intenzívnejšou propagáciou a mediálnym monitorovaním sa ako vzory výrazného on line imidžu uvádzajú mestá Turku 2011, Maribor 2012 a Guimarães 2012.

V kontexte dôsledkov v oblasti hospodárstva sa dáva do popredia možnosť pritiahnúť z okamžitého alebo strednodobého hľadiska intenzívnejší cestovný ruch, čo môže následne viesť k značným vplyvom na hospodárstvo mesta. Niektorým mestám sa vďaka titulu EHMK, podstatnému rastu cestovného ruchu a následne vyšším výdavkom, podarilo výrazne sa posunúť hospodársky vyššie, čo najlepšie demonštruje Glasgow 1990. Ako ďalší vzor sa uvádza tiež Liverpool 2008, ktorý zažil bezprecedentný rast počas samotného roka titulu alebo Linz 2009, ktorý ilustruje, že mesto, predtým málo známe, zaznamenalo stabilný rast.

Z pohľadu sociálnej oblasti sa za najväčšie pozitívum považujú vplyvy v oblasti miestnej spolupatričnosti a silnejší pocit hrdosti na mesto, čo je čiastočne spojené s účinkami na imidž mesta a tiež s prístupmi zo strany miestnych a národných médií. Mnohé mestá uvádzali, že vďaka titulu 50 % až 90 % miestnych obyvateľov malo pocit, že ich mesto sa vďaka hostovaniu EHMK stalo lepším. Ďalším uvádzaným dôsledkom bol nárast publika a jeho širšia rozmanitosť z hľadiska účasti na kultúrnych aktivitách v meste počas roka titulu. Za príklady boli v tomto ohľade dávané mestá Helsinki 2000, Luxemburg 2007, Liverpool 2008, Essen – Porúrie 2010, Guimarães 2012 a Maribor 2012.

Hoci sa z hľadiska vplyvov v oblasti rôznych tematických politík hostovanie titulu EHMK v mnohých mestách vníma ako možný katalyzátor zmien, dôkazy výskumnej práce sú v tejto oblasti obmedzené. Niektoré mestá poukazujú na zámer a záväzok podporovať kultúru prostredníctvom formálnej kultúrnej politiky a riadiacich štruktúr a rozšíriť využitie kultúry smerom k ďalším rôznym politikám. Uvedené podporuje zlepšenie financovania budúcich aktivít a silnejší impulz k strategickému plánovaniu kultúrneho rozvoja a postaveniu kultúry v širších plánoch mesta.

5. Závery a odporúčania

Akcia EHMK sa vo všeobecnosti považuje za vlajkovú kultúrnu iniciatívu EÚ. Podľa ostatných hodnotení titul EHMK predstavuje „jednu z najviditeľnejších a najprestížnejších iniciatív EÚ a tiež jednu z najväčšmi oceňovaných iniciatív zo strany európskych občanov“. Zároveň predstavuje výnimočnú príležitosť, ktorá má nielen širší kultúrny význam, ale môže byť aj nositeľom pozitívneho kultúrno-spoločenského a hospodárskeho vplyvu pre univerzálny a prierezový profil akcie s prepojením na viaceré odvetvia hospodárstva (vzdelávanie, výskum, životné prostredie, mestský rozvoj, kultúrny cestovný ruch) vrátane oblasti sociálneho začleňovania, rovnosti príležitostí a zapojenia všetkých zložiek občianskej spoločnosti. V tomto zmysle pomáha naplňovať ciele stratégie Európa 2020 zameranej na zaistenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, keďže podporou dlhodobých prepojení a vplyvov medzi kultúrnymi a kreatívnymi sektormi a hospodárskymi a sociálnymi sektormi vrátane mestského rozvoja prispieva k naplňaniu cieľov v oblasti rastu a zamestnanosti. Jej významnou črtou je európsky rozmer, ktorý signalizuje medzinárodný presah podujatia a akcia prestáva byť len podujatím domáceho významu. Významnú úlohu má aj z hľadiska zahraničnej politiky SR a členstva SR v EÚ vzhľadom na relevantné funkcie kultúry a kultúrnej diplomacie zakotvené v Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ.

SR môže významnou mierou čerpať zo skúseností s organizovaním akcie EHMK - Košice 2013, ktorá znamenala pozitívny prínos k rozvoju rozsahu a rozmanitosti kultúrnej ponuky v meste, podpore jeho sociálneho a hospodárskeho rozvoja, zvýšeniu domácej a medzinárodnej popularity mesta, ale tiež posilneniu medzinárodného profilu Košíc a SR.

Ministerstvo kultúry SR z pozície riadiaceho orgánu v SR a s poukázaním na univerzálny a prierezový charakter akcie EHMK – SR 2026 vytvorí v prvom polroku 2020 poradný orgán ministra kultúry SR, ktorý vytvorí podmienky pre diskusiu o viacerých hľadiskách tejto akcie vrátane jej finančného zabezpečenia.

Ministerstvo kultúry SR zverejní Výzvu na predloženie žiadostí slovenských miest do akcie EHMK – SR 2026 v termíne do konca decembra 2019. Zverejnenie Výzvy bude platné po dobu 10 mesiacov. Dňa 17. januára 2020 usporiada Informačný deň zameraný na sprostredkovanie informácií o celom procese a podmienkach akcie EHMK – SR 2026. Vo februári 2020 usporiada Ministerstvo kultúry SR pre zainteresovaných záujemcov o účasť na súťaži osobitný seminár zameraný na odovzdanie praktických skúseností z akcie EHMK – SR 2013.

Ministerstvo kultúry SR odporúča zaradiť akciu EHMK – SR 2026 medzi priority vlády SR počas celého obdobia prípravy a realizácie tejto akcie v rokoch 2019 – 2026. Okrem úloh, ktoré bude plniť poradný orgán ministra kultúry SR, Ministerstvo kultúry SR odporúča v budúcom období posilniť bilaterálne vzťahy s Fínskom, s ktorým Slovenská republika bude v roku 2026 spoločne hosťovať titul EHMK. Kľúčovým prínosom posilnenej bilaterálnej spolupráce, ktorá vyplýva aj z legislatívneho rámca akcie EHMK, bude najmä prepojenie kultúrnych programov medzi slovenským a fínskym držiteľom titulu akcie EHMK 2026 a príp. nové partnerstvá a nové oblasti spolupráce, ktoré môžu pretrvať aj po roku titulu EHMK.

Zdroje

Rozhodnutie č. 445/2014/EÚ v znení Rozhodnutia (EÚ) 2017/15451 na roky 2020 až 2033. Úradný vestník Európskej únie, OJ L 132 zo dňa 3. mája 2014: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014D0445&from=EN#d1e1050-1-1> a OJ L 237 z 13. septembra 2017: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017D1545>.

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1622/2006/ES z 24. októbra 2006 o činnosti Spoločenstva na podporu projektu Európske hlavné mesto kultúry na roky 2007 až 2019, Úradný vestník Európskej únie, OJ L 304 zo dňa 3. novembra 2006: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex:32006D1622>

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 649/2005/ES z 13. apríla 2005, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 1419/1999/ES o akcii Spoločenstva na podporu podujatia Európske hlavné mesto kultúry na roky 2005 až 2019. Úradný vestník Európskej únie, OJ L 117 zo 4. mája 2005: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32005D0649>

Rozhodnutie 1419/1999/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o akcii Spoločenstva na podporu podujatia Európske hlavné mesto kultúry na roky 2005 až 2019. Úradný vestník Európskej únie, OJ L 16 zo dňa 1. júla 1999: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31999D1419>

ECORYS: Analýza výsledkov z on-line konzultácie Európskej komisie: Európske hlavné mestá kultúry po roku 2019. Dostupné: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/capitals-culture-consultation-analysis-results_en.pdf

Generálne riaditeľstvo Európskeho parlamentu pre vnútorné politiky: Európske hlavné mestá kultúry: Stratégie úspešnosti a dlhodobé účinky. Brusel, 2013. Dostupné: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET\(2013\)513985_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET(2013)513985_EN.pdf)

Európska komisia: Ex-post hodnotenia Európskych hlavných miest kultúry 2013 – 2017. Dostupné: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en?fbclid=IwAR3mXs8RiQp_Nv7e9_GuNhP1_H_aPZ80jw7DPxbYhvUj9rqH-zlpjghJEmc

Európska komisia: *Ex-post* hodnotenie projektu Európske hlavné mestá kultúry na rok 2013 (Košice a Marseille-Provence). Dostupné: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0074>

European Capital of Culture: Compendium of recommendations from ex-post evaluations of European Capitals of Culture 2007-2016. Brusel, 2018. Dostupné: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/ecoc-compendium-recommendations_en.pdf